

อิทธิพลทางสังคมจิตพอเพียงที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุล ในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ธัญวณันธุ์ เลียนอย่าง*
สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Received: 18 February 2022

Revised: 19 May 2022

Accepted: 20 May 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กำลังศึกษาคณะบริหารธุรกิจภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ รวม 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า (1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามรูปแบบทฤษฎีปัญญาสังคม รวมถึงแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 และปัจจัยอิทธิพลทางสังคม และ (2) ตัวแปรปัจจัยที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ ได้ร้อยละ 51 และร้อยละ 77 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาขึ้นอยู่กับคุณลักษณะจิตพอเพียงที่มีคุณลักษณะตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอันประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต

คำสำคัญ: อิทธิพลทางสังคมจิตพอเพียง พฤติกรรมการจัดการทางการเงิน ความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: tanyavanun@gmail.com

The Influence of Sufficient-Mindedness Society on Financial Management Behavior and Balance in School and Work Life of Undergraduate Students in Faculty of Business Administration of Private Higher Education Institution

Tanyavanun Lianyang*

Office of General Education, Panyapiwat Institute of Management

Received: 18 February 2022

Revised: 19 May 2022

Accepted: 20 May 2022

Abstract

The purpose of this research was to study a model of causal relationship that affects the financial management behavior and balance in school and work life of undergraduate students. The research sample consisted of 300 undergraduate students in the Faculty of Business Administration of a private higher education institution during the first semester of academic year 2020 obtained by stratified random sampling. The data collecting instrument was a five-level Likert scale questionnaire on the causal factors and effects of the financial management behavior and balance in school and work life of students. The research data were analyzed with the use of causal structural equation modeling. The results were as follows: (1) The developed model of causal relationship that affects the financial management behavior and balance in school and work life of undergraduate students was consistent with empirical data according to the Social Cognitive Theory including the concept of sufficiency economy principles of King Rama IX and social influence factors. (2) The causal factors in the model could be combined to explain the variance of financial management behavior and balance in school and work life of Faculty of Business Administration undergraduate students by 51 percent and 77 percent respectively, which were significant at the .05 level. The financial management behavior and balance in school and work life of the undergraduate students depended on the sufficient-mindedness characteristics based on the sufficiency economy principles including moderation, reasonableness and mental immunity.

Keywords: Influence of sufficient-mindedness society, Financial management behavior, Balance in school and work life

* Corresponding Author; Email: tanyavanun@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการทางการเงินนั้นเป็นการจัดระเบียบการเงินของบุคคลที่เกี่ยวกับการรู้จักหาเงินเข้ามาและใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การดำเนินชีวิตมีทิศทางเกิดความมั่นคงทางการเงิน มีอิสรภาพทางการเงินในอนาคต สามารถดูแลผู้อยู่ในอุปการะ มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี และบรรลุเป้าหมายทางการเงินตามที่ต้องการได้ (Piamsiltham et al., 2016) นอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำเรื่องแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถใช้ได้กับประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐที่ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยรัฐบาลเองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมแนวนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความพอเพียงสมดุลและยั่งยืน ซึ่งอันที่จริงแล้วหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ใครๆ ก็นำไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปปฏิบัติได้ เพราะเป้าหมายสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็เพื่อพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ดังนั้น การจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่ต้องมีการวางแผนการเงินก็เช่นเดียวกัน สามารถเดินตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เพราะ “เงินก็คือทรัพยากรอย่างหนึ่ง” ที่ต้องจัดสรรให้เพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคต การวางแผนและการจัดการทางการเงินจึงเป็นเรื่องของการสร้างสมดุลทางการเงิน เพื่อให้มีเงินสำหรับใช้จ่ายได้ทั้งในวันนี้และวันหน้า เพื่อการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน เพื่อเป้าหมายในระยะยาว และเพื่อเกษียณอย่างมั่นคง จะเห็นได้ว่าจัดการทางการเงินส่วนบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนด้วยเช่นกัน สำหรับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการวางแผนทางการเงินนั้นใช้ 3 หลักการ คือ การมีความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ และต้องมีคุณธรรม เป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่จนเกินไป โดยพิจารณาที่หลักการ กล่าวคือ (1) ความพอประมาณทางการเงิน คือ ความไม่ฟุ้งเฟ้อ ความประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินตัว หรือ การทำอะไรที่ไม่สุดโต่งจนเกินไป เช่น การกู้เงินมาลงทุนจำนวนมากเพื่อต้องการให้ประสบความสำเร็จเร็วๆ เป็นต้น (2) ความมีเหตุผลทางการเงิน คือ การวางแผนและศึกษาหาความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจในชีวิตอย่างมีเหตุผล ไม่หลงเชื่อใครง่ายๆ ต้องดูเหตุผล และหาข้อมูลจากหลายๆ ช่องทางก่อนที่จะเชื่อหรือตัดสินใจทางการเงินลงไป นอกจากนี้ต้องมีความเข้าใจในการวางแผนการเงิน ทั้งเรื่องการวางแผนค่าใช้จ่าย การออม และการลงทุน เนื่องจากการวางแผนการเงินเป็นเครื่องมือที่ทำให้บุคคลสามารถจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างรอบคอบ เกิดความสมดุลในชีวิตและเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขในอนาคต และ (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง มีการเตรียมความพร้อม ในภาวะที่อาจจะมีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นได้ และจะส่งผลกับสถานภาพทางการเงินของตนเอง จึงมีการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเข้ามาอย่างไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และการเสียชีวิต เข้าใจความสำคัญของการออมเงิน และหาความรู้เกี่ยวกับการออม การลงทุนอย่างรอบคอบ รู้จักสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนอย่างระมัดระวังเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่แข็งแกร่งให้ตัวเอง ซึ่งการวางแผนการเงินจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้บุคคลมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี เพราะตนได้มีการจัดสรรเงินให้สอดคล้องกับทั้งเป้าหมายระยะสั้น และระยะยาว มีการกั้นเงินสำรองเพื่อ

ฉุกเฉิน มีการวางแผนประกันภัย มีการเตรียมการสำหรับการเกษียณอายุ ตลอดจนวางแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับความสามารถในการรับความเสี่ยงของตนเอง กล่าวโดยสรุปหากบุคคลใดบุคคลหนึ่งดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ ย่อมทำให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มีความรอบคอบ อยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผลพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันเพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตได้ (Poonsathiensap, 2022)

จากแนวคิดของความพอเพียงและการจัดการทางการเงินข้างต้น ในฐานะนักวิจัยจึงตระหนักถึงประโยชน์ทางวิชาการและทางสังคมคนรุ่นใหม่ที่ได้รับจากแนวคิดนี้ จนทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลุ่มนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ซึ่งถือว่าเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคตว่าได้ตระหนักถึงแนวคิดดังกล่าวจนนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินหรือไม่ อีกทั้งนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตนั้น การบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดแนวทางที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการเงินในการประกอบธุรกิจต่อไปในอีกด้วย กอปรกับปัจจุบันประเทศไทยนั้น กระแสการโฆษณาสินค้ากลับยิ่งกระตุ้นให้วัยรุ่นไทยมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมเพิ่มมากขึ้น หากวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และสามารถยอมรับสินค้าและบริการใหม่ๆ ได้ง่าย แม้ว่าจะไม่ได้ประกอบอาชีพ หากแต่มีรายได้จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง หรือจากการทำงานพิเศษจนสามารถซื้อสินค้าหรือบริการที่ตนสนใจ ไม่ว่าจะเป็น เสื้อผ้า การชมภาพยนตร์ หรือการพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบต่างๆ (Sundaravibhata, 2016) ดังนั้นหากไม่ระมัดระวังในการใช้จ่าย อาจทำให้ประสบปัญหาทางการเงินได้ นอกจากนี้การบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตและควรจะต้องปลูกฝังให้บุคคลมีวินัยในการบริหารจัดการเงินตั้งแต่เด็กๆ ทั้งในส่วนของการเรียนรู้วิธีการใช้จ่ายอย่างพอเพียง การรู้จักหาเงินเข้ามาด้วยการลงทุน รวมถึงการรู้จักการออมเงิน จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขโดยเป็นการสร้างสมดุลในชีวิตทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน

สำหรับงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิต การเรียนและการทำงานของนักศึกษาค่อนข้างน้อย มีเพียงเรื่องของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงิน (Chansawaang, 2018; Viriyanon, 2015; Lertpiang, 2014) อีกทั้งไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานเลย และวิธีการวิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ละคู่ ซึ่งยังไม่สามารถแสดงถึงความเชื่อมโยงเชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรได้อย่างชัดเจนและถูกต้องภายใต้ปรากฏการณ์ที่เป็นจริง และจากการทบทวนงานวิจัยในขอบข่ายใกล้เคียงกันนี้ พบว่า มีงานวิจัยที่สามารถนำมาเทียบเคียงได้ ได้แก่งานวิจัยโดยใช้รูปแบบทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดย Bandura (1986) โดยการเรียนรู้ นั่นคือการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยไม่พิจารณาในด้านการแสดงออกของพฤติกรรม ดังนั้นจึงถือว่าเมื่อมีการเรียนรู้ความรู้ใหม่เกิดขึ้นจะถือว่าการเรียนรู้ได้ เกิดขึ้นแล้ว และจะแสดงพฤติกรรมเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม โดยระบุว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้น เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลทั้งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญญา สุขภาพ และปัจจัยภายในอื่นๆ ปัจจัยด้าน พฤติกรรม ร่วมกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura (1986) รวมถึงนำแนวคิด ทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 และปัจจัยอิทธิพลทางสังคม มาเป็นกรอบในการศึกษาและการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม ที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวพฤติกรรมศาสตร์ที่อธิบายด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางสังคมวิทยา (Suvannathat, 1994)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าเราจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อหาข้อเท็จจริงสำคัญเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในภาพรวมที่แสดงถึงความเชื่อมโยงเชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรได้อย่างครอบคลุมและชัดเจนของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งในทางนโยบายและทางปฏิบัติ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการแสวงหาตัวแปรเชิงสาเหตุที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษานักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง เนื่องจากนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเป็นนักศึกษาที่มีสัดส่วนเกินกึ่งหนึ่งของสถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง อีกทั้งหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจเน้นการเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานอย่างแท้จริงที่นักศึกษาต้องเรียนพร้อมควบคู่กับการทำงาน และมีการฝึกงานในจำนวนเวลาที่มากกว่าคณะอื่นๆ โดยในหลักสูตรการเรียนมีการเรียนและการฝึกงานตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงสำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษามีชีวิตการเรียนและการทำงานที่ควบคู่กันไป ซึ่งมีความแตกต่างจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่นๆ ที่ได้รับการฝึกงานในช่วงระยะเวลาหนึ่งขณะที่จะขึ้นไปเรียนในชั้นปี 4 ที่เป็นปีสุดท้ายเท่านั้น ซึ่งข้อค้นพบในงานวิจัยจะได้ตัวแปรสาเหตุที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงิน รวมถึงการสร้างสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานก่อนที่นักศึกษาจะเรียนจบไปเป็นอุปทานแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษาที่มีต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน ตามสมมติฐานจะมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คุณลักษณะทางจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษา

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษา

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 คุณลักษณะทางจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 คุณลักษณะทางจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน
ของนักศึกษาผ่านพฤติกรรมจัดการทางการเงินของนักศึกษา

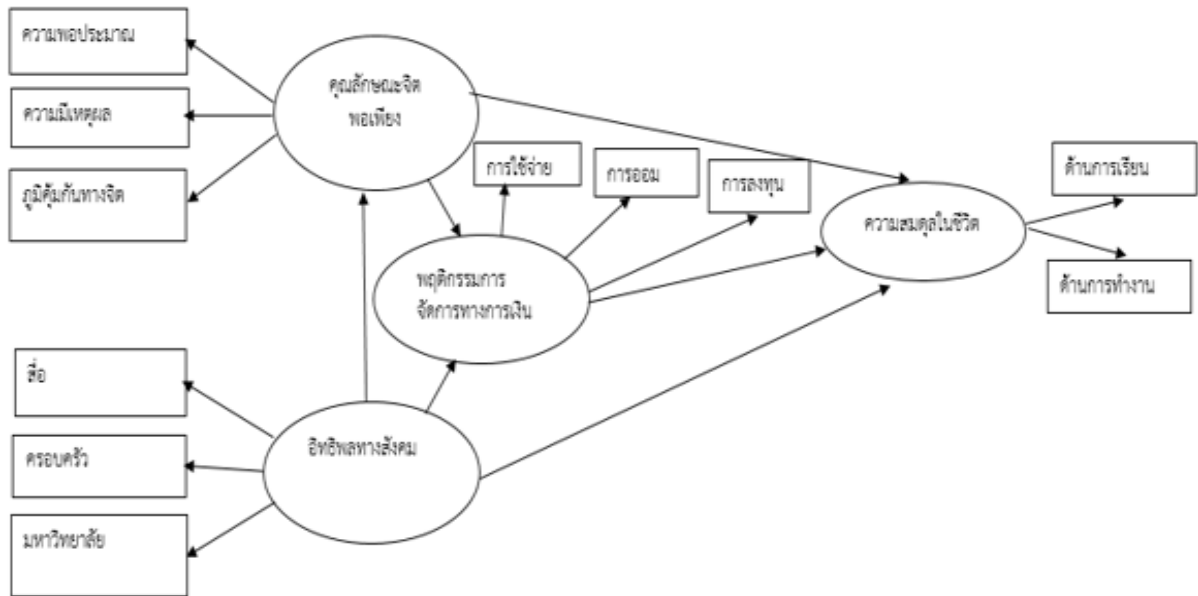
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 อิทธิพลทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน
ของนักศึกษาผ่านพฤติกรรมจัดการทางการเงินของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura (1986) มาเป็นกรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา สำหรับทฤษฎีนี้อธิบายถึงลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของปัจจัยด้านส่วนบุคคล (Personal) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคล โดยมีงานวิจัยซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้ ได้นำทฤษฎีปัญญาสังคมใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับปัจจัยจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจัดการทางการเงิน ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (Piamsiltham et al., 2016) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิด ทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานให้กับประชาชนคนไทย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกระดับชั้น ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงประเทศชาติ โดยเน้นหลักการดำรงชีวิตด้วยเรื่องการเดินทางสายกลาง ไม่ตั้ง หรือหย่อนจนเกินไป เป็นการเดินสายกลางด้วยความพอเพียง ความสมดุล และความยั่งยืน สามารถปรับใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ไม่มีหลักการและหลักเกณฑ์ที่ตายตัว ต้องเลือกปรับใช้ให้เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป และจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตนเอง

นอกจากนี้ ได้นำปัจจัยอิทธิพลทางสังคมได้แก่ สื่อ มหาวิทยาลัย และครอบครัว มาเป็นหลักในการอธิบายและทำนายพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม ที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวพฤติกรรมศาสตร์ ที่มีตัวแปรด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ดี มาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุ และเป็นกรอบแนวคิดแบบสหวิทยาการในปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญแบบบูรณาการ และเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวางในการทำความเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของบุคคล และนำมาประยุกต์ใช้ในพฤติกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษามีตัวแปรคั่นกลาง คือ พฤติกรรมจัดการทางการเงิน และตัวแปรตาม คือ ความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา สำหรับตัวแปรสาเหตุแฝงภายนอก ได้แก่ ตัวแปรแฝงคุณลักษณะทางจิตพอเพียง ตัวแปรแฝงอิทธิพลทางสังคม มากำหนดเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้ (1) ตัวแปรปัจจัยด้านส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนบุคคล (Personal) ได้แก่ คุณลักษณะทางจิตพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต) และ (2) ตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ที่เป็นสาเหตุ คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environmental) ได้แก่ ด้านสื่อ (การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) ด้านครอบครัว (การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว) และด้านมหาวิทยาลัย/สถาบัน (การสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย/สถาบัน)

ดังนั้น จากแนวคิด และทฤษฎีของตัวแปรดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยจึงกำหนดโมเดลการวิจัยของเส้นทางการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสาเหตุ (Casual Research) เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร ตามทฤษฎีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งที่เน้นเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานอย่างแท้จริง โดยนักศึกษาต้องเรียนควบคู่ไปกับการทำงาน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 9,382 คน (Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation, 2020) ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยให้ชั้นปีของนักศึกษาเป็นตัวแปรแบ่งชั้นภูมิ เนื่องจากนักศึกษาเรียนเพียงสาขาเดียว จากนั้นสุ่มตัวอย่างชั้นปีจากทุกชั้นภูมิ โดยการแบ่งจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปีด้วยวิธีการแบ่งตามสัดส่วน (proportional to size) และต่อจากนั้นทำการเก็บข้อมูลนักศึกษาแต่ละชั้นปีจากจำนวนกลุ่มเรียน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้

ผู้ช่วยวิจัยในการเก็บข้อมูลจำนวน 3 คน และผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ซึ่งขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในงานที่มีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Models) (Comrey, 1973) นั้นควรให้มีขนาดตัวอย่างในการศึกษาวิจัยไม่ต่ำกว่า 200 ตัวอย่าง (Kline, 2005) จึงจะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้และมีจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ อีกทั้งยังมีเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างที่เพียงพอในการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างที่ตัวอย่างน้อยอย่างน้อย 10-20 คน ต่อตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปร (Schumacker and Lomax, 2004) โดยในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรสังเกต 11 ตัวแปร จึงมีขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ 220 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายจึงกำหนดขนาดตัวอย่างในงานวิจัยนี้จำนวน 300 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดตัวแปรเชิงสาเหตุและผลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา จำนวน 6 แบบวัด ที่มีคุณภาพความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้สำหรับความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) นั้นมาจากการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruency Index: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างรวม 30 คน และนำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาค่าอำนาจจำแนกจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-Total Correlation) หรือค่า r ค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ .71 ขึ้นไป (Saiyot and Saiyot, 1985) ซึ่งแบบวัดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก และมีความเหมาะสมตามเกณฑ์การพิจารณาประกอบด้วย 1) แบบวัดพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงิน ค่า r เท่ากับ .30 - .72 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .85 2) แบบวัดความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ค่า r เท่ากับ .22 - .75 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .86 3) แบบวัดเกี่ยวกับคุณลักษณะจิตพอเพียง ค่า r เท่ากับ .20 - .77 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .90 4) แบบวัดการเห็นแบบอย่างจากสื่อมวลชน ค่า r เท่ากับ .62 - .85 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .92 5) แบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว ค่า r เท่ากับ .41 - .72 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .84 และ 6) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย/สถาบัน ค่า r เท่ากับ .73 -.87 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขออนุมัติโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในการทำวิจัย สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตามใบรับรองจริยธรรมการวิจัย หมายเลขรับรอง PIM-REC 032/2563 ตั้งแต่ 11 ธันวาคม 2563 ถึง 11 ธันวาคม 2564 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการแนะนำตัวและชี้แจงรายละเอียดในการเข้าร่วมวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจและชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยที่จะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆ แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยระหว่างวันที่ 22 ธันวาคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

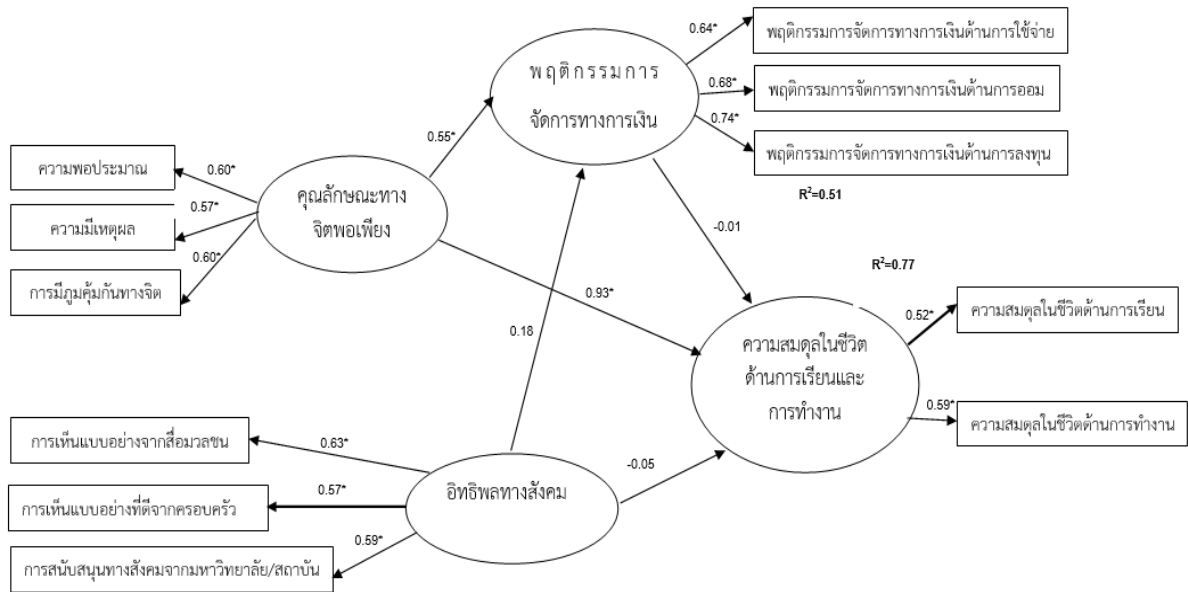
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาได้จากแบบวัดตัวแปรเชิงสาเหตุและผลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา จำนวน 300 ชุด โดยผู้วิจัยได้ทำ

การวิเคราะห์ข้อมูลและทำการประมวลผลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ (Causal structural equation model analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา โดยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ได้แก่ การแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้องไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุ โดยการใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates : ML) ซึ่งเป็นวิธีที่ดีและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระจากมาตรวัด โดยในงานวิจัยนี้ข้อมูลมีคุณสมบัติที่ผ่านข้อตกลงหรือเงื่อนไขของการใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด ทั้งในเรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีมากพอ รวมถึงการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงปกติ และตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่าลักษณะการแจกแจงข้อมูลของตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ รวมถึงไม่พบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์การวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากการทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า $\chi^2 = 136.24$, $df = 38$, $P = 0.000$, $CFI = 0.98$, $GFI = 0.92$, $RMSEA = 0.09$ (ค่า $RMSEA$ ที่มากกว่า 0.08 เพียงเล็กน้อย โดยในงานวิจัยของ David et al. (2015) กล่าวว่าในกรณีที่มี degree of freedom และขนาดตัวอย่างค่อนข้างน้อย อาจมีผลทำให้ค่านี้เกินเกณฑ์ไป ซึ่งอนุโลมได้ และเมื่อพิจารณาถึงค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเหล่านี้กับเกณฑ์ที่บ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แม้ว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) จะยังมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งค่าไคสแควร์ดังกล่าวอาจมีนัยสำคัญทางสถิติได้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ โดย $\chi^2/df = 3.59$ ซึ่งมีค่ามากกว่า 2 ไม่มากนักซึ่งอนุโลมได้โดยมีค่าความสอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ (Bollen, 1989; Diamantopoulos and Siguaw, 2000) พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมจัดการทางการเงินของนักศึกษาขณะบริหารธุรกิจและความสมดุลในชีวิตด้านการเรียนและการทำงานของนักศึกษาขณะบริหารธุรกิจ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงไม่จำเป็นต้องปรับแบบจำลอง และจึงสามารถประมาณค่าขนาดอิทธิพลในแบบจำลองดังกล่าวได้ ถือว่าเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาดังภาพที่ 2

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา

2. อิทธิพลสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาเมื่อได้โมเดลการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วประมาณค่าขนาดอิทธิพลในแบบจำลอง และแสดงค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นเกมส์ออนไลน์อย่างเหมาะสมได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตด้านการเรียนและการทำงาน

ตัวแปรผล (R ²)	อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ		
		คุณลักษณะทางจิตพอเพียง	อิทธิพลทางสังคม	พฤติกรรมจัดการทางการเงิน
พฤติกรรมจัดการทางการเงิน (0.51)	DE	0.55*	0.18	
	IE			
	TE	0.55*	0.18	
ความสมดุลในชีวิตด้านการเรียนและการทำงาน (0.77)	DE	0.93*	-0.05	-0.01
	IE	-0.01		
	TE	0.92*	-0.05	-0.01

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ค้นพบตัวแปรที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษาและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ดังนี้

1. พฤติกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษา พบว่า คุณลักษณะทางจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษา มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.55 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ของงานวิจัย

2. ความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา พบว่า คุณลักษณะทางจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.93 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ของงานวิจัย

ทั้งนี้อิทธิพลทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 และ 5 ของงานวิจัย รวมถึงคุณลักษณะทางจิตพอเพียงและอิทธิพลทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาผ่านพฤติกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 และ 7 ของงานวิจัย

อภิปรายผล

1. โมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผ่านเกณฑ์การทดสอบโดยพิจารณาจากดัชนีวัดความกลมกลืนที่บ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินของนักศึกษาขณะบริหารธุรกิจและความสมดุลในชีวิตด้านการเรียนและการทำงานของนักศึกษาขณะบริหารธุรกิจ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงไม่จำเป็นต้องปรับแบบจำลองและประมาณค่าขนาดอิทธิพลในแบบจำลองดังกล่าวได้ ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.51 และ 0.77 ตามลำดับ แสดงว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการจัดการทางการเงินได้ร้อยละ 51 และสำหรับตัวแปรความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ได้ร้อยละ 77 โดยที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง ถ้านำเข้ามาวิเคราะห์ด้วยอาจทำให้โมเดลสามารถอธิบายพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาได้เพิ่มขึ้น

2. จากตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน (ประกอบด้วยพฤติกรรมจัดการทางการเงินด้านการใช้จ่าย พฤติกรรมจัดการทางการเงินด้านการออม และพฤติกรรมจัดการทางการเงินด้านการลงทุน) และตัวแปรความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ได้รับอิทธิพลทางตรงทางบวกจากตัวแปรคุณลักษณะทางจิตพอเพียงตามคุณลักษณะหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต) ทั้งนี้ปัจจัยคุณลักษณะทางจิตพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานให้กับประชาชนคนไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกระดับชั้นทั้งระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงประเทศชาติ โดยเน้นดำรงชีวิตด้วยเรื่องการเดินทางสายกลาง ไม่ตั้ง หรือ หย่อนจนเกินไป ไม่มีหลักการ และหลักเกณฑ์ที่ตายตัว ต้องเลือกปรับใช้ให้เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เดินสายกลางด้วย

ความพอเพียง ความสมดุล และความยั่งยืน ซึ่งแนวความคิดนี้ปรับใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป และจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับบุคคลที่เป็นปัจเจกบุคคลหรือจะเป็นอัตบุคคลทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ โดยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์นั้นมีความเข้าใจว่าความพอเพียงหรือความพอประมาณ เกิดจากการมีจิตลักษณะจากส่วนที่มีการผสมผสานกันระหว่าง 2 ห่วงเงื่อนไขเป็นอย่างน้อยมารวมกันคือความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตนในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบต่างๆ ของความพอเพียงที่เหมาะสมกับกาลเทศะกลายเป็นคุณลักษณะจิตพอเพียง ก็จะไปสู่พฤติกรรมพอเพียง และนำไปสู่ความสมดุล ปรับตัวได้เข้มแข็งและทำให้เป็นสุขได้อีก (Bhanthumnavin, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Lomthong Veeraphatranon, 2007) พบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตสามารถทำได้โดยการจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังเหลือเก็บออม

โดยข้อค้นพบของผู้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ยังไม่มีปรากฏในงานวิจัยอื่นจึงนับได้ว่าการวิจัยครั้งนี้เป็นการค้นพบใหม่ ซึ่งการค้นพบในงานวิจัยอื่นนั้น มีเพียงการนำปัจจัยคุณลักษณะทางจิตพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประยุกต์ในเรื่องอื่นๆ เช่น การค้นพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงที่ประกอบด้วยเรื่องของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรได้ร้อยละ 66.1 (Chaitub, 2013) ดังนั้นการค้นพบของผู้วิจัยนับเป็นองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำคุณลักษณะทางจิตพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการทางการเงิน รวมถึงความสมดุลในการเรียนและการทำงาน ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ที่มีการเรียนควบคู่กับการทำงาน เนื่องจากถ้าหากวิัยรุ่นที่เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตจะทำให้มีวินัยในการบริหารจัดการเงินตั้งแต่เด็กๆ ทั้งในส่วนของการเรียนรู้วิธีการใช้จ่ายอย่างพอเพียง การรู้จักหาเงินเข้ามาด้วยการลงทุน รวมถึงการรู้จักการออมเงินอย่างต่อเนื่อง ย่อมทำให้สร้างความสมดุลในการเรียนและการทำงานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในเรื่องการออมเงินเป็นสิ่งที่นักศึกษาทำได้และทำเป็นประจำอยู่แล้ว นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและรู้คุณค่าก็นับเป็นสิ่งที่นักศึกษาหรือคนไทยทุกคนสามารถทำได้ โดยฝึกการใช้สิ่งของทุกอย่างในชีวิตประจำวันและอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ด้วยความประหยัด เช่น การใช้กระดาษ การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำ ส่วนการประหยัดของเก่าให้สามารถกลับมาใช้ใหม่นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญต่อเรื่องของเสื้อผ้าการแต่งกาย ซึ่งการแต่งกายตามสมัยนิยมสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องซื้อเสื้อผ้าใหม่ เพียงแต่มีการประยุกต์เสื้อ หรือกางเกง หรือกระโปรง ให้สามารถสลับใส่ได้หลายๆ ชุด หรือไม่ก็นำเสื้อผ้าเก่ามาตกแต่งด้วยวัสดุต่างๆ ก็จะทำให้ได้เสื้อผ้าตัวใหม่ โดยไม่ต้องซื้อให้เปลืองเงิน เป็นต้น

นอกจากนี้ ในขณะเดียวกันงานวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยอิทธิพลทางสังคม อันประกอบด้วยตัวแปร ด้านสื่อ ได้แก่ การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน ด้านครอบครัว ได้แก่ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย/สถาบัน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย/สถาบัน เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่มีการเรียนควบคู่กับการทำงาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเจนเอเรชัน Z สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มวิัยรุ่นนักศึกษาเจนเอเรชัน Z ที่เป็นนักศึกษาและกำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ที่มีข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ต หรือที่ต่างๆ ตลอดจนการอยู่ในครอบครัวที่มีการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือแม้แต่การสนับสนุนจากสถาบัน ไม่ได้มีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกของคนในเจนเอเรชัน Z ที่เกิดมาในยุคที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีรอบตัวที่พัฒนาอย่าง

รวดเร็ว ทำให้พวกเขาไม่ต้องการการชื่นชมมากนัก เพราะพวกเขาสามารถเข้าถึงคำตอบด้วยตนเอง (Renfro, 2012) อีกทั้งคนในเจนเนอเรชัน Z เกิดมาในครอบครัวสมัยใหม่ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง เป็นเด็กที่ทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงได้รับการเลี้ยงดูจากคนอื่นเป็นส่วนใหญ่ จึงมักอิสระในตัวเองค่อนข้างสูง (Chompukum and Chakrapeesirisuk, 2020) การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และการมีอิสระทางความคิดเป็นสิ่งที่เจนเนอเรชัน Z ให้ความสำคัญเนื่องจากเจนเนอเรชัน Z เกิดในยุคที่เทคโนโลยีพัฒนาอย่างกว้างขวาง การเรียนรู้จึงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (Renfro, 2012)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยนี้พบว่ามีความมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงองค์กรพัฒนาต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานที่ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยนำไปกำหนดแนวทาง และนโยบายในการทำงานเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาและสนับสนุนให้เยาวชนเป็นผู้มีพฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน

1.2 สถานศึกษาควรจัดอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงาน ให้แก่นักศึกษาเพื่อที่จะมีความเข้าใจมากขึ้น ทำให้มีการวางแผนดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท มีวินัยในการออม การใช้จ่ายเงิน การลงทุนเพื่ออนาคต รวมถึงการเตรียมตัวพร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่มีได้ตลอดเวลา

1.3 สถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียน รายวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อที่จะทำให้นักศึกษาได้มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ควรมีการสาธิตและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ นักศึกษามีแนวทางที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้จริง เพื่อจะได้เป็นการเตือนสติให้เป็นคนรู้จักพอประมาณ มีเหตุผลในการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องการใช้จ่ายเงินและการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยข้างต้นในการวิจัยระยะเพื่อต่อยอดงานวิจัย โดยนำตัวแปรคุณลักษณะทางจิตพอเพียง (พอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต) มาใช้ในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้แก่ พฤติกรรมจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์มีการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวและคงทนถาวร

2.2 ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสริมผลการศึกษาที่ได้ในกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ อาทิเช่น กลุ่มตัวอย่างที่ค้นพบว่ามี ความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานและมีพฤติกรรมจัดการทางการเงินค่อนข้างน้อย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความครอบคลุมและละเอียดมากยิ่งขึ้น เป็นวิธีการที่จะช่วยให้งานวิจัยเพิ่มจุดแข็งในส่วนของ การยืนยันและสรุปผล

2.3 ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมจัดการทางการเงินของนักศึกษาได้ร้อยละ 51 และความแปรปรวนของความสมดุลในชีวิตการเรียนและการทำงานได้ร้อยละ 77 ซึ่งที่เหลือเป็นตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาในโมเดลการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ

โดยอาศัยและผลการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรในโมเดลการวิจัย เช่น แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Bhanthumnavin, D. (2008). *Sufficiency mind, a measure of psychological behavior*. Bangkok: Moral Promotion and Development Center. (in Thai)
- Bollen, K.A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: Wiley.
- Chaithongkam, M. (2014). *Factors influencing money-saving Decision of people in the Working Age Group in the Bangkok Metropolitan Area*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Bangkok: Bangkok University. (in Thai)
- Chaitub, C. (2013). Mental Characteristics According to the Philosophy of Sufficiency Economy Organization of Sufficiency Happy Work Organization Support with Good Behavior of the Organization in the Case of the Department of Corrections. *Academic Service Journal*, 24(2), 15-30. (in Thai)
- Chansawaang, T. (2018). *Factors influencing personal financial planning behavior of undergraduate students Siam University*. Independent Study of the Degree of Master of Business Administration. Bangkok: Siam University. (in Thai)
- Chompukum, P., and Chakrapeesirisuk, N. (2020). Factors Affecting Job Satisfaction and Motivation: A Case Comparison of Generation Y and Generation Z in Bangkok. *Chulalongkorn Business Review*, 42(3), 1-18. (in Thai)
- Comrey, A. (1973). *A First Course in Factor Analysis*. London: Academic Press.
- Diamantopoulos, A. and Siguaw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage.
- David A. Kenny, Barcu KAniskan, and D. Betsy McCoach. (2015). The Performance of RMSEA in Models with Small Degrees of Freedom. *Sociological Methods & Research*, 44(3), 486-507.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 2nd ed. New York, NY: Guilford Press.

- Lertpiang, Saithong. (2014). Behavior in Personal Financial Planning of the Students Majoring in Accounting, Faculty of Business Administration, Lampang College of Commerce. *Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities*, 4(6), 15-26. (in Thai)
- Lomthong Veeraphatranon, K. (2007). *The Application of the Sufficiency Economy in The Daily Life A Case Study of the Crown Property Bureau's Officials*. Thesis of the Degree of Master of Arts in Social Development. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation. (2021). *Total students academic year 2021, semester 1*. [Online]. Retrieved May 12, 2021, from: http://www.info.mhesi.go.th/newinfo/stat_std_all.php?search_year=2564. (in Thai)
- Piamsiltham, P., Sombatwattana, P. and Intarakhamhang, U. (2016). Psychological and Social Situational Factors Related to the Money Management Behaviors of Government Teachers in Bangkok Primary Educational Service Area. *Bangkok Journal of Behavioral Science*, 23(1), 206-223. (in Thai)
- Poonsathiensap, N. (2022). *Create financial balance with the principal of "sufficiency economy"*. [Online]. Retrieved May 12, 2022, from: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/money-plan-follow-sufficiency-economy.html>. (in Thai)
- Renfro, A. (2012). *Meet generation Z getting smart*. [Online]. Retrieved March 5, 2021, from: <http://gettingsmart.com/2012/12/meet-generation-z/>.
- Saiyot, L. and Saiyot, A. (1985). *Principles of Educational Research*. Bangkok: Suksaporn. (in Thai)
- Sundaravibhata, T. (2016). Media Usage And Spending Behaviors Based on The Sufficiency Economy Among College Students in The Bangkok Metropolitan. *BU Academic Review*, 15(1), 137-153. (in Thai)
- Schumacker, R.E. and Lomax, R.G. (2004). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. 2nd ed. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Suvannathat, C. (1994). Concepts of Behavioral Science: Research Theories and Applications. *Journal of Behavioral Science*, 1(1), 17-21. (in Thai)
- Viriyanon. S. (2015). Personal Financial Planning of the Undergraduates King Mongkut's University of Technology North Bangkok. *Journal of Technical Education Development*, 27(94), 39-48. (in Thai)